

МАТУШЕВСЬКИЙ Федір Павлович (псевд. і крипт.: Ф. М-ський, М. Ф., Павлович, Шпонц та ін.; 21. 06. 1869, містечко Сміла Київ. губ., нині місто Черкас. обл. — 21. 10. 1919, Афіни) — громадсько-політичний діяч, дипломат, публіцист. Чоловік **Віри**, батько **Юрія** та **Бориса** Матушевських. Закін. Київ. духовну семінарію. Учителював у Черкасах і Києві. Співзасн. укр. видавництва «Вік» (1895), чл. (1897) і секр. Заг. безпарт. укр. організації. Від 1898 навч. у Юр'єв. університеті (нині м. Тарту, Естонія), де організував укр. студент. громаду. 1902 відрх. за участь у студент. русі, 1904 завершив освіту. 1905 став одним із організаторів УРДП, 1908 обраний до керів. органів ТУПу. Від грудня 1905 — гол. ред. першої у Рос. імперії щоден. укр. громад.-політ. г. «Громадська думка»; після її закриття від вересня 1906 — співроб. ред. г. «Рада» (виходила до 1914). Також уміщував публікації у часописах «Кіевская старина», «ЛНВ», «Муравейник-Комашня», «Украинская жизнь» та ін. З поч. 1-ї світової війни опікувався біженцями і примусово депортов. рос. окупац. владою представниками укр. інтелігенції та духовенства з

Галичини, Волині, Холмщини (зокрема у його помешканні проживали взяті на поруки **К. Паньківський** і **С. Федак**). 1915 — співзасн. Укр. комітету допомоги жертвам рос. окупації Галичини; від 1916 — уповноважений Всерос. союзу земств і міст Пд.-Зх. фронту. 1917 обраний чл. УЦР, Крайового комітету охорони революції. Через стан здоров'я наприкінці 1917 виїхав на лікування до м. Кисловодськ (РФ), у травні 1918 повернувся до Києва. Очолив батьків. комітет 1-ї Укр. гімназії ім. Т. Шевченка, домігся надання їй окремого приміщення. У січні 1919 очолив надзвич. дипломат. місію УНР у Греції. Автор багатьох статей і нарисів про укр. письменників та громад.-культур. діячів, серед них — «К. Брюллов и Т. Шевченко: По поводу столетия со дня рождения первого» (1900), «Божий чоловік: Пам'яті дорогого вчителя О. Я. Кониського» (1903), «В. Антонович при світлі автобіографії та даних історії» (1909), «Великі роковини: До 50-ліття смерті Т. Шевченка» (1911), «Общественные и литературные влияния в первом периоде творчества Т. Г. Шевченко» (1916). Автор спогадів «Із щоденника українського посла» // «З минулого» (т. 1, Варшава, 1938).

Рекомендована література

1. Єфремов С. Матушевський Ф. П.: Некролог // Вільна укр. школа. 1919. № 4-5;
2. Чикаленко Є. Спогади (1861-1907). Нью-Йорк, 1955;
3. Васильківський Л. Причинки до історії української дипломатії // Сучасність. 1970. № 6;
4. Світ І. Федір Павлович Матушевський (1869-1919) // УІ. 1978. № 1-3;
5. Даниленко В. Доля сім'ї Матушевських // Істор. журн. 2004. № 1-2;
6. Кучеренко М. Родина Матушевських // Боярка-інформ. 2015, 11 груд.

С. І. Білокінь

Бібліографічний опис:

Матушевський Федір Павлович / С. І. Білокінь // *Енциклопедія Сучасної України* [Електронний ресурс] / Редкол.: І. М. Дзюба, А. І. Жуковський, М. Г. Железняк [та ін.]; НАН України, НТШ. — К. : Інститут енциклопедичних досліджень НАН України, 2018. — Режим доступу: <https://esu.com.ua/article-67054>. — Останнє поновлення : 2025.

2001-2025 © Ця енциклопедична стаття захищена авторським правом згідно з чинним законодавством України (докладніше).